

Jellingstenene

Hvilket klassetrin?

3. - 4. klasse	X
5. - 6. klasse	
7. - 9. klasse	

Forløbets omfang?

Kort forløb (1-4 lektioner)	X
Mellemlangt forløb (5-8 lektioner)	
Langt forløb (9+ lektioner)	

NB! 1 lektion = 45 min.

Hvilke kompetenceområder dækker forløbet?

HISTORIE

Det lokale, regionale og globale	
Familie og fællesskaber	
Historiekanon	X
Historisk bevidsthed	X
Historiske fortællinger	
Historiske problemstillinger	
Historiske problemstillinger og løsningsforslag	
Historiske scenarier	
Historiske spor	
Kildeanalyse	
Konstruktion og historiske fortællinger	
Kronologi	
Kronologi, brud og kontinuitet	
Livsgrundlag og produktion	
Principper for overblik	
Samfund	X
Sprog og skriftsprog	

Titel: Jellingstenene

Problemstilling

Hvad var formålet med de to jellingsten?

Præsentation og begrundelse

Forløbet har jellingstenene som omdrejningspunkt med nedslagspunkter i kristendommens historie og Romerrigets betydning for udbredelsen af kristendommen, og dermed for den betydning, kristendommens kultur har på vores hverdagsliv i dag.

Forløbet tager sit udgangspunkt i denne nutidsbetydning, hvor eleverne skal finde indikationer på kristendommens indflydelse i dag. Herefter arbejder de med kristendommens historie og Romerriget og skal i den forbindelse reflektere over, hvordan kristendommen kommer til Danmark og arbejde med, hvilken rolle Harald Blåtand og jellingstenene spiller i denne forbindelse.

Ønsker man at arbejde mere dybdegående med emnet kan man i stedet arbejde med det tværfaglige forløb "Fra hammer til kors", der ligger frit til gengængeligt på historielab.dk. Dette forløb er en forkortet udgave af denne. På historiekanon.com kan du desuden vælge forløbet "Reformationen", der også inddrager kanonpunktet "Jellingstenene". Det forløb handler om, hvordan kristendommen har udviklet sig fra Harald Blåtand og til reformationen.

Arbejdet med jellingstenene som kanonpunkt har mange perspektiveringsmuligheder fx til vikingtiden, Danmarks kongerække, togter og så videre. Dette forløb kan bruges til et afsæt til at arbejde med flere af disse delemner.

Kompetenceområde/-mål

KRONOLOGI OG SAMMENHÆNG

Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv

- Samfund: Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid
- Historiekanon: Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse

HISTORIEBRUG

Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie

- Historisk bevidsthed: Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie

Materialer

- Tegnedrengene: Verdenshistorien del 2 (0:00-6:22)

Link: <https://filmcentralen.dk/alle/film/verdenshistorien-2-del-en-plads-i-himlen> (Kræver unilog-in)

- Nationalmuseet: trosskiftet – da vikingerne blev kristne, 2013

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=77-H-mzNabM>

- Andersen, Tanja: Spor af kristendommen, 2016 (Bilag 1) Billeder.

- Andersen, Tanja: Kristendommens udbredelse (Bilag 2) Elevtekst med opgaver.

- Andersen, Tanja: Ordspil (Bilag 3) Aktivitet

- Andersen, Tanja: Jellingstenene (Bilag 3) Elevtekst med opgaver

Lektionsplan: Jellingstenene

Lektionsplan				
Modul	Indholdsmæssigt fokus	Færdighedsmål	Læringsmål	Undervisningsaktivitet
1 (½ lektion)	Kristendommen som en naturlig del af vores hverdag	Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> finde eksempler på, at Danmark er et kristent land finde eksempler på kristne højtider, som de fleste i Danmark fejrer. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleverne skal finde eksempler fra deres eget liv på, at de lever i et land, der er præget af mere end 1000 års kristendom. Læreren præsenterer dem for sporene i bilag 1 fx på smartboard eller ved at printe og uddele bilag 1. Eleverne samtaler to og to, og derefter er der fælles samtale på klassen, hvor omdrejningspunktet er at besvare de to læringsmål: <ul style="list-style-type: none"> Hvilke spor peger på, at Danmark er et kristent land? Hvilke kristne højtider fejrer de fleste i Danmark?
2 (1½ lektion)	For forståelse: Hvordan opstod kristendommen og hvordan blev den udbredt?	<p>Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie</p> <p>Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid</p>	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> redegøre for kristendommens udbredelse Forklare Romerrigets betydning for udbredelsen af kristendommen 	<ul style="list-style-type: none"> Se filmklip med Verdenshistorien tidskode: 0:00-6:20 (der omhandler historien om Jesus og de første ca. 300 hundrede år af kristendommens historie) Eleverne skal ved hjælp af bilag 2 undersøge og besvare spørgsmål vedr.: <ul style="list-style-type: none"> Konstantin den store Romerriget Lav på klassen en fælles tidslinje der viser: <ul style="list-style-type: none"> Hvornår Jesus levede Hvornår Konstantin den store levede Hvornår Romerriget opstod som Kejserrige Konstantin den stores syn og beslutning om at tillade kristendom Hvornår kristendom bliver statsreligion i Romerriget Romerrigets fald <p>Tal på klassen om, hvordan kristendommen opstår og hvordan den bliver udbredt og særligt, hvilken betydning dens rolle som statsreligion i Romerriget har for dette.</p>
3 (1 lektion)	Da vikingerne blev kristne	Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstrukturer over tid	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> give bud på, hvornår danskerne blev kristne forklare, hvorfor danskerne blev kristne 	<ul style="list-style-type: none"> Se filmen "Jellingstenene" på historiekanon.com Tal sammen om <ul style="list-style-type: none"> hvornår Danmark bliver kristent hvorfor Danmark blev kristent Se film fra nationalmuseet Tal igen sammen om de samme spørgsmål. Leg ordspil. Brug bilag 3 og se "Øvrige god råd og kommentar"

<p>4 (1 lektion)</p>		<p>Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse</p> <p>Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie</p>	<p>Eleven kan</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ forklare, hvorfor Jesus er på Jellingstenene ▪ vurdere om teksten på Jellingstenene er sande ▪ tage stilling til Jellingstenenes betydning ▪ tage stilling til, hvordan kristendommens historie er en del af deres egen historie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eleverne får udleveret bilag 4 og skal i grupper á 3-4 elever besvare spørgsmålene mundtligt: <ul style="list-style-type: none"> - Hvorfor er Jesus afbilledet på stenen? - Er teksten på stenene sande? - Hvorfor står stenene i Jelling? - Hvornår blev danskerne egentligt kristne? - Hvad menes der mon med, at Jellingstenene er Danmarks dåbsattest? - Hvordan er dit liv i dag påvirket af kristendommen? ▪ Opsamling på klassen, hvor eleverne deler deres svar og læreren supplerer. 	
------------------------------	--	--	---	---	--

NB! 1 lektion = 45 min.

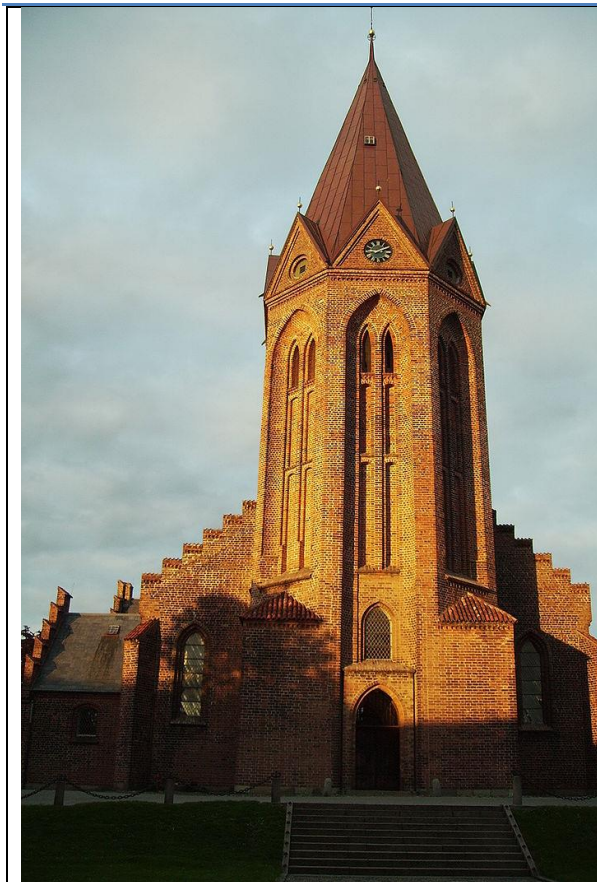
Øvrige gode råd og kommentarer

Ordspil

Aktiviteten handler om at øve begreber og til at tænke i sammenhænge. Det kan afvikles på utallige måder. Her opstilles to af mulighederne:

- 1) De 15 ord printes i to udgaver, så der i alt er 30 ord. Alle elever trækker ét ord og finder derpå en makker. De må ikke vælge en, der har det samme ord. De viser hinanden deres ord og skal 1) forklare hinanden hvad det er 2) sammen skal de finde på sammenhænge mellem ordene fx "**Konstantin den store** gjorde at kristendomme kom til Danmark og så gjorde Harald danskerne kristne og det kan man læse om på **jellingstenene**" (ord med fed er dem, som eleverne har trukket)
 - 2) En gruppe på 3-4 elever får alle 15 ord og skal lave en fortælling ud fra ordene. De starter med at lægge dem i den rækkefølge de skal inddrages i og så fremlægger de for en anden gruppe eller for læreren.
-

Bilag 1 Spor af kristendom

Søren Møller: Vor Frue Kirke, Assens Sogn

DR04/wikimedia Commons: Juletræ med gaver

Gytha69/Wikimedia Commons: Påskeæg

Tanja Andersen, Årskalender

Bilag 2: Kristendommens udbredelse

Da Jesus blev født var det den romerske Kejser Augustus, der var kejser over Romerriget. Det land som Jesus blev født i, hørte til under Romerriget. Da Jesus døde ville hans disciple (elever) gerne fortælle om Jesus' liv og om, at han var Guds søn, der var kommet med vigtige budskaber fra Gud. Det var kejserne i Romerriget ikke glade for, for de mente ikke, at Jesus var Guds søn og de havde allerede andre guder, som de selv tilbad, nemlig de romerske guder. Derfor var kristendommen i mange år forbudt og de kristne blev forfulgt og straffet hårdt.

Konstantin den Store levede fra 272-337 og var romersk kejser fra 306-337. Som barn var han hedensk og tilbad guden Mars. Da han blev ældre tilbad han guden Apollon. Konstantins mor var dog kristen, så han kendte godt til kristendommen.

Det fortælles, at han en dag i år 312 havde en mærkelig drøm. Det var dagen før et meget vigtigt slag. Han fik i drømmen besked på, at hans soldater skulle have malet Kristus tegn på deres skjolde. Dette ville beskytte dem. Senere så han også et lysende kors på himlen. Der stod, at med dette tegn, korset, ville han vinde kampen. Konstantin valgte at få malet kors på soldaternes skjolde og så vandt han slaget.

<http://bjarnegjesing.dk/?p=7321>

Opgave:

1) Tror I, at det er rigtigt, at der kom kors og bogstaver på himlen? Forklar hvorfor du tror på det eller ikke tror på det.

2) Hvad kunne Konstantin den store få ud af at fortælle denne historie, selvom den ikke passede?

Året efter, i 313, ændrede Konstantin på loven, så det var lovligt at være kristen i Romerriget. Det havde det nemlig ikke været før. Man kunne blive slået ihjel for at være kristen. Konstantin blev selv først døbt kort før han døde i 337. En anden kejser, Theodosius den Store, gjorde i 380 kristendom til statsreligion i Romerriget. Det betød, at de kristne nu blev behandlet godt, og at flere gerne ville være kristne.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Romia_Imperio.png?uselang=da

Opgave:

1) Find så mange lande som muligt på kortet, som findes i dag og som har været en del af Romerriget.

2) Kan du forklare, hvorfor kristendommen ender med at blive verdens største religion?

Rom blev grundlagt i 753 før vores tidsregning. Det er altså næsten 2800 år siden, at Rom blev skabt. Byen voksede sig stor og mægtig og blev centrum i Romerriget. Fra år 27 f.v.t. blev Romerriget et kejserrige og det betød, at Kejseren af Rom var enehersker og at han skulle betragtes som en Gud, der skulle tilbedes. På billedet kan I se, hvor stort Romerriget var omkring år 100.

I Romerriget havde man en god og stærk hær. Den brugte man til at erobre andre lande og områder. De erobrede områder blev de en del af Romerriget. Derfor blev Romerriget så stort.

Omkring år 450 faldt Romerriget sammen, og der opstod nye lande og nye riger, men kristendom blev ved med at være den eneste rigtige religion i mange af landene

Bilag 3: Ordspil

Konstantin den store	Romerriget	Jesus
Kejser Augustus	Harald Blåtand	Kors
Jelling	Jellingstenene	Gorm den gamle
Vikingtid	Thors hammer	Poppo
Dåb	Kristendom	Hedning

Bilag 4 Jellingstenen

Jellingstenene er to sten fra 900-tallet. De er begge blevet lavet i vikingetiden.

Den lille runesten er rejst af Gorm den Gamle i ca. 950 til minde om hans kone Thyra.

Den store runesten er fra ca. 960-985 og er rejst af Harald Blåtand, Gorm den Gamles søn, og viser overgangen fra den hedenske vikingetid til den kristne

middelalder

Nationalmuseet/Wikimedia Commons: Harald Blåtands runesten af Ole Worm, 1634

Caciopela/Wikimedia Commons: Jellingsten, stor.

Roberto Fortuna, commissioned by the Danish National Museum/Wikimedia Commons: Jellingsten, lille.

På den lille sten står der: "Gorm konge gjorde disse kumler efter Thyre, sin kone, Danmarks pryd". Oversat betyder det: Kong Gorm lavede dette mindesmærke for sin kone Thyra.

På den store sten står der: Kong Harald bød gøre disse kumler efter Gorm, sin fader, og efter Thyre, sin moder, den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne.

Oversat betyder det: Kong Harald lavede dette mindesmærke for sin far, Gorm, og sin mor, Thyra. Det var den Harald, der samlede hele Danmark og Norge og gjorde danskerne kristne.

Spørgsmål til "Den Store Jellingsten" - Haraldstenen

Hvorfor er Jesus afbilledet på stenen?

Er det rigtigt, hvad der står på stenen om, hvad Harald Blåtand gjorde?

Hvorfor står stenene i Jelling?

Hvornår blev danskerne egentligt kristne?

Hvad menes der mon med, at Jellingstenene er Danmarks dåbsattest?

Nævn eksempler på, hvordan dit liv i dag er påvirket af kristendommen.

